CENTRUM VEŘEJNÝCH FINANCÍ

Stanovisko k návrhu nového Fiskálně-strukturálního plánu České republiky

22. 6. 2026

22. června 2026 vláda schválila revizi střednědobého Fiskálně-strukturálního plánu. Dokument nyní míří k Evropské komisi, po jejímž doporučení jej musí schválit Rada EU. Centrum veřejných financí upozorňuje na dva zásadní důsledky schválení: Návrh odsouvá konsolidaci veřejných rozpočtů o dva roky, aniž by bylo jasné, jak zvýšené výdaje podpoří růst. Zároveň návrh počítá s razantní konsolidací od třetího roku, avšak bez stanovení konsolidačních opatření. České veřejné finance krátkodobé rozvolnění fiskálních pravidel ustojí, ale pro zajištění jejich dlouhodobé udržitelnosti doporučujeme již nyní budoucí konsolidační opatření jasně specifikovat.

Kontext

Fiskálně-strukturální plán (dále FSP) je střednědobý fiskální dokument, který členské státy EU předkládají Evropské komisi a Radě EU na základě nařízení EU 2024/1263. Nahradil od roku 2024 dřívější konvergenční programy a programy stability v rámci Paktu stability a růstu. Standardní horizont plánu je pět let (včetně počátečního roku, ve kterém se plán schvaluje). Pro toto období má každý členský stát Evropskou komisí stanovené parametry růstu výdajů. Státy, které plní maastrichtská kritéria (mezi něž patří i Česko), mají takto doporučené jen cílové primární strukturální saldo (v tzv. technické informaci), k němuž si následně samy v rámci FSP plánují cestu skrze tzv. trajektorii čistých výdajů. Více zadlužené nebo deficitně hospodařící státy dostávají trajektorii čistých výdajů navrženou. Pokud se členský stát zaváže k rozsáhlým strukturálním reformám a investicím, může být horizont FSP prodloužen až na sedm let, čímž se trajektorie konsolidace zmírní.

Hlavním sledovaným ukazatelem jsou čisté výdaje – tedy veřejné výdaje financované z národních zdrojů, očištěné o úrokové výdaje, výdaje spolufinancované z fondů EU, cyklické výkyvy v dávkách nezaměstnanosti, diskreční příjmová opatření a jednorázová opatření.

Hlavní změny v novém návrhu

Oproti platnému FSP (2025–2028, schválenému Radou v lednu 2025) přináší nový plán tři klíčové změny.

- **Časový posun.** Nový plán pokrývá období 2026–2030 místo 2024–2028. Cílová hodnota primárního strukturálního salda (tedy salda očištěného o vliv hospodářského cyklu, jednorázových opatření a úroků z vládního dluhu) je tím odsunuta o dva roky, z roku 2028 na rok 2030.

Kontakt

Aleš Bělohradský, ales.belohradsky@fsv.cuni.cz

CENTRUM VEŘEJNÝCH FINANCÍ

- **Nepatrně mírnější konečný cíl.** Cíl pro primární strukturální saldo na konci horizontu (tj. v roce 2030) je v návrhu stanoven na přebytek +0,3 % HDP oproti +0,4 % HDP (pro rok 2028) v platném FSP. Hodnota 0,4 % přesně odpovídala požadavku Evropské komise stanovenému v tzv. technické informaci z října 2024. Podle návrhu nového FSP dala Evropská komise české vládě aktualizovanou technickou informaci, která již hovoří o +0,5 % HDP. To je lehce přísnější cíl i přes to, že v mezičase proběhla důchodová reforma, která zlepšuje dlouhodobou udržitelnost dluhu. Převážil však vliv významně vyšších úroků ze státního dluhu, a to i v predikci do budoucna. Na předpokladech o vývoji úroků se Ministerstvo financí neshoduje s Evropskou komisí: proto FSP pracuje s primárním strukturálním saldem ve výši +0,3 % HDP namísto doporučené hodnoty +0,5 % HDP.
- **Rychlejší růst čistých výdajů v prvních dvou letech.** Nový plán počítá v prvních dvou letech platnosti s výrazně rychlejším růstem čistých výdajů (6,4 %, resp. 6,0 % pro roky 2026–2027) než platný FSP (5,3 %, resp. 4,5 % pro roky 2024–2025) a tedy i s razantnější změnou (nutností konsolidace) po tomto dvouletém období.

Nejpodstatnější změna je časová: nový plán posouvá celý konsolidační plán o dva roky dopředu. Odhlédneme-li od tohoto posunu a srovnáme trajektorii konsolidace v rámci vlastního pětiletého horizontu, **kritizované tempo zlepšování primárního strukturálního salda od třetího roku plánu je v novém návrhu dokonce o něco strmější** (zlepšení o 1,9 p. b. oproti 1,3 p. b. ve srovnatelném tříletém okně). Zároveň tuto razantní konsolidaci plán odsouvá do předvolebního roku, což je z hlediska politického cyklu nejméně vhodný čas pro konsolidační opatření, a navíc se bude v té době zvyšovat tlak na veřejné rozpočty, což bude snižování čistých výdajů komplikovat (výdaje na obranu vzhledem k haagskému závazku, vyšší příspěvky do evropského rozpočtu v novém víceletém finančním rámci, aj.).

Doporučení: propojit FSP s jasným plánem investic a reforem

Samotný časový posun o dva roky lze vnímat jako vhodnou úpravu z toho důvodu, že se tak předkládání FSP sladí s politickým cyklem: každá nová vláda si na čtyři roky svého mandátu připraví výdajový plán včetně případných nutných konsolidačních kroků a plánu reforem. Bude tak mj. jednoznačnější politická odpovědnost za dodržení plánované trajektorie.

Aby byl současný návrh FSP realistický, doporučujeme jej doplnit ve dvou ohledech:

1. **Jaké investice budou umožněny zvýšenými výdaji v prvních dvou letech plánu a jak tyto investice ovlivní růst potenciálního produktu.** V současné predikci, která je součástí FSP, není dopad na růst potenciálního produktu nijak patrný.
2. **Jakými kroky bude zajištěno významné snížení strukturálního salda ve třetím a čtvrtém roce.** Navržená trajektorie vyžaduje významnější reformy, ať na příjmové nebo výdajové straně veřejných financí. Aby byly tyto reformy účinné od roku 2028, je nutné je připravovat bezodkladně. Tento požadavek je zcela v souladu s logikou FSP: navržená trajektorie čistých výdajů má být podepřená plánovanými investicemi a reformami.

Kontakt

Aleš Bělohradský, ales.belohradsky@fsv.cuni.cz